

Kloosterkerk
Dienst met bevestiging ambtsdragers
19 februari 2023 – ds. Rienk Lanooy

U kunt deze dienst alsnog bekijken en beluisteren via <https://www.youtube.com/watch?v=NADXFOYj2tg>

Gebed om ontferming

Wat stellen ze
eigenlijk voor:
onze eigen zorgen
en problemen
vergeleken met
wat er gaande is
in de wereld –
en toch kunnen ze
ons flink bezighouden
meer dan ons lief is:
een onwillig lijf
verdrietige gedachten
angst voor de toekomst
werk dat niet meer past
een richtingloos bestaan
zo zonder doel en zin
Soms zien we
niet meer zo goed
waar het
met ons heen moet
en daarom bidden wij U:
Heer, ontferm u...

We weten wel
dat onze kleine gedoetjes
met de ander
op wereldschaal
weinig te betekenen hebben
maar ondertussen
liggen we er soms
wel wakker van
voelen we ons
te groot vergeleken met deze
of te klein vergeleken met gene
wil een woord als
'ik vergeef je'
maar niet
over onze lippen komen
voelen we ons schuldig.
Wat kunnen we
onzelf en een ander
in de weg zitten.
Open onze ogen, o God
en daarom bidden wij U:
Heer, ontferm U...

Ja,
wat verbeelden we
ons eigenlijk
als we werkelijk zien
wat er gaande is:
smeltende poolkappen
een vernietigende oorlog
op ons continent
een bevende aarde
met onvoorstelbare gevolgen
kan het nog
wat worden
met deze aarde
is er nog ergens
iemand die zegt:
sta op,
ga mee
wees niet bang
zoek het licht
als u het niet bent
en daarom bidden wij U:
Heer, ontferm U...

Preek

In de Romeinse mythologie werd de god Janus afgebeeld als een man met twee gezichten, twee keerzijden van dezelfde persoon. Ze waren elkaars spiegelbeeld, elkaars contrast en verbonden in elkaars tegenstelling. Daarom werd Janus ook de god van het begin en het einde, of ook wel van het openen en sluiten. Het Latijnse woord voor 'deur' (*ianua*) is er van afgeleid, net als de naam van onze maand januari, die als een deur de doorgang vormt van het oude jaar naar het nieuwe.

Ook het verhaal dat zojuist klonk heeft iets van de dubbelheid van een Januskop: het heeft twee gezichten die elkaars spiegelbeeld zijn en de deur tussen beide verhalen is dat het er draait om het begrip 'zien'. Wie ziet wel en wie ziet niet? In het ene deel van het verhaal neemt Jezus zijn vrienden apart. In de intimiteit van hun samenzijn heeft hij hun iets belangrijks te vertellen. *We gaan op naar Jeruzalem*, zegt hij, en daar zal de mensenzoon – daarmee bedoelt hij zichzelf – worden overgeleverd, bespot, geslagen en ter dood gebracht; én hij zal opstaan op de derde dag. Jezus laat zijn vrienden niet in het ongewisse en vertelt van de tijd die komt: geen heroïsche toekomst, eerder een Januskopje in het klein: het is een contrastrijk verhaal van einde en nieuw begin, van sluiten en openen, van dood en leven.

Altijd fijn als je als vriendengroep inzicht krijgt in wat er staat te gebeuren. Jezus zegt ook niet: 'Ik ga opwaarts naar Jeruzalem, kijk maar of je zin en tijd hebt om mee te gaan', maar hij zegt: *We gaan opwaarts naar Jeruzalem*. Ze gaan samen, het gaat hen allen aan. Tenminste zo lijkt het, want Lukas voegt er een nogal ontnuchterende zin aan toe. Jezus' vrienden *begrepen hier niets van, dit grote woord bleef duister voor hen en wat gezegd werd herkenden zij niet*. Het

staat er in drievoud, alsof er geen enkel misverstand over mag bestaan: zijn beste vrienden begrijpen het niet, zij zien niet wat er staat te gebeuren.

U weet misschien wel dat dit in de evangeliëverhalen wel vaker over Jezus' leerlingen gezegd wordt: zij die het dichtst bij Jezus staan, begrijpen hem niet. Hoe vreemd is dat? Maar Lukas heeft er ook een bedoeling mee want het effect ervan is dat je bij jezelf te rade gaat: begrijp ik het dan wel? Als ik – en nu zeg ik het even liturgisch – komende week – woensdag is het Aswoensdag – de veertig dagen inga, mee ga op de weg van lijden en dood en opstanding, versta ik dan wél wat daar gebeurt? Zie ik wat die weg betekent?

En onmiddellijk daarna komt dan dat tweede gedeelte, de andere kant van de Januskop: het spiegelbeeld. Dat gaat over een man die genezen wordt van zijn blindheid. Dat gebeurt vlak bij Jericho, op straat. Hier geen intimiteit maar publiciteit; hier geen vrienden, maar een toevallige ontmoeting; hier geen zwijgend tasten in het duister, maar luidkeelse loftuitingen. En ook nu besluit Lukas met een opmerking. Niet over onbegrip, maar over blijdschap: de man die is gaan zien volgt Jezus en dankt God! Het is even vreemd als de leerlingen die het niet zien, dat deze man het zonder enige voorkennis wél ziet en zich durft over te geven aan die voor hem wildvreemde rabbi. *Je vertrouwen heeft je gered*, zegt Jezus immers, en dat is precies wat Lukas met dit deel van het verhaal wil vragen: durf ik mij toe te vertrouwen aan die vreemde passant en zijn vreemde levensweg, als een bedelaar die niet ziet en toch gelooft?

Twee contrasterende reacties op wie Jezus is. Een blinde bedelaar die zich durft over te geven aan Jezus en schreeuwt om compassie. En de leerlingen wier onbegrip in de spiegel van die blinde man die het licht ziet, extra contour krijgt. Zo krijg je de beide kanten van de Januskop te zien: die van zien en niet zien, van ogen die geopend en wel, toch gesloten blijven én ogen die gesloten en wel, toch gaan zien. De blinde ziet. Hij ziet het licht. Jezus' vrienden, die hem dag in dag uit bezig zien, zien het niet. Hun blijft het woord van Jezus duister.

Precies dat is de diepzinnige, zo je wilt, spirituele kracht van het verhaal. Het wil niet vertellen wat er ooit, een keer, ergens, is gebeurd – als een feit dat je niet mag vergeten. Martin Bril zei eens: 'Je mist meer dan je meemaakt. Helemaal niet erg'. En zo is het, ook in een cultuur die leeft van de angst om maar iets te missen. Als informatie over wat er ooit gebeurd zou kunnen zijn daar aan de kant van een weg in de buurt van Jericho, had dit verhaal best kunnen ontbreken. Maar de betekenis ervan is dat het niet geschreven is 'voor de informatie maar voor de transformatie' (Bert Altena). Het wil iets teweegbrengen. Het wil je de ogen openen. Maar hoe?

Ik moet dan denken aan de documentaire 'Overgave' (nog te zien op 2Doc). Marijn Frank vertelt er het verhaal dat ze haar beste vriendin Annemarie verliest aan kanker. Die informatie kom je als kijker snel te weten. Het duurt maar een paar minuten voordat duidelijk is dat Annemarie is gestorven. Maar het gaat om iets anders: om de wending van informatie naar transformatie. Annemarie was een verwoed hardloper om de donkere gedachten uit haar hoofd te verdrijven. Ze heeft haar loopkleding en kettinkje aan Marijn nagelaten. Marijn heeft een gloeiende hekel aan hardlopen, maar ze vraagt zich toch af: 'Zou het mij ook kunnen helpen?' Met frisse tegenzin geeft zich over aan een trainingsschema en een enthousiaste trainer om over een jaar de marathon te kunnen lopen. En langzaam ziet ze, met horten en stoten, dat er iets met haar gebeurt. De dood van Annemarie brengt iets teweeg waartoe ze zich zelf niet in staat achtte. Tijd en de afstand brengen verlichting, gesymboliseerd door dat eindeloze aantal kilometers dat ze rent. Uiteindelijk zie je haar lachend over de finish van de marathon van Berlijn komen. Niet in de controle, niet in de kramp, niet in die bodemloze put van het verdriet, maar in de overgave aan het onbekende vindt ze houvast en vindt er een transformatie plaats in haar verhouding tot de dood van haar vriendin.

Over zo'n soort verandering gaat het in het verhaal van de man, die – nog blind – méér ziet dan Jezus' vrienden met hun ogen open. En dan komt, al luisterend of lezend misschien wel de vraag: wat is het in mijn leven dat vraagt om een andere kijk? Waar houd ik mijn ogen dicht voor, wat is mijn blinde vlek. Is er iets, misschien wel allereerst bij jezelf, wat je al die tijd niet hebt gezien, niet hebt willen zien omdat je altijd hebt vastgehouden aan je gewoontes, aan het oude vertrouwde, tot er toch iets gebeurt waardoor je anders tegen je leven aan gaat kijken. Tot er, zoals bij de blinde bedelaar iemand voorbij komt aan wie je je kunt overgeven, zonder voorbehoud. Niet omdat succes verzekerd is, dan zou het geen overgave zijn, maar omdat je niet anders kunt en wilt, omdat je je geroepen voelt om een taak op je te nemen, zoals de ambtsdragers van vandaag dat willen gaan doen. En natuurlijk: ook zij kennen al die redenen om het niet te doen. Je hoeft er nooit lang naar te zoeken. In het verhaal spelen de omstanders van de blinde man die rol in hun pogingen om hem tegen te houden. Ze bijten hem toe dat hij moet zwijgen. Maar soms is er iets of iemand door wie je zegt: ik doe het toch, God zegene de greep.

Een verhaal met twee gezichten aan de vooravond van de Veertigdagentijd. We kennen die gezichten, die van het onbegrip én die van de overgave, die van de informatie én de transformatie. Om dat laatste gaat het: dat je gaat zien waar het werkelijk op aan komt, wat er werkelijk toe doet in je leven. Hier vertrouwen we erop dat dat onvoorwaardelijk te maken heeft met Jezus, zoon van David, zoals de blinde man hem noemt, dat kind van Israël, dat zijn vrienden vertelt dat zijn transformatie door de diepte moet gaan van de dood en uitloopt op een nieuw begin. Nu begrijpen ze dat nog niet, en misschien kun je het wel nooit begrijpen, maar moet je je er aan overgeven zodat je ogen geopend worden. Veertig dagen lang kunnen we ons daar in oefenen, op weg naar Pasen. Hoe dat zal gaan? Laat je ogen openen, dan ga je het zien!

bronnen:

- <https://www.2doc.nl/documentaires/2022/10/overgave.html>
- Een preek van Bert Altena

Gebeden

Trouwe God,
we danken u
dat er een huis is als dit
waar we leren
om met andere ogen te kijken
naar de wereld om ons heen
en daarmee ook naar onszelf
We bidden
dat we weer gaan zien
wat er werkelijk toe doet:
onze overgave
aan dat zo andere leven
dat ons in de man uit Nazaret
wordt voorgehouden:
waarin liefde gaat
vóór de procedure
toewijding
vóór onze hang
naar zekerheid

de zorg voor onszelf
niet buiten die voor de ander
omgaat.
Wees met allen
die naar dit leven zoeken
met vallen en opstaan
iedere keer opnieuw.
en we bidden
voor uw kerk
waar ons dit leven
wordt aangereikt
niet in hapklare brokken
maar in die vaak zo
ontregelende verhalen.
Wees met wie
er een taak op zich hebben
genomen
en we noemen in het bijzonder
de beide ambtsdragers...

geef hun open ogen
en een open hart
voor de jongeren
en hun plek in deze kerk
en voor hen die in deze stad
of waar ook
kwetsbaar zijn.
Wij bidden voor wie
daar in het bijzonder
aan werken: de straatpastores
in deze stad.
En we noemen hen
die verdrietig zijn...
en allen
die worden geconfronteerd
met de jaren die gaan tellen...
En in de stilte van dit moment
leggen we voor u neer
wat ons bezighoudt...

Wanneer u vaker inspiratie ontleent aan de preken en gebeden die klinken in de Kloosterkerk, stellen wij u voor om een gift over te maken op NL 29 INGB 0000 0585 71 ten name van Stichting Kloosterkerk.

U steunt ons werk ermee!